

ja korkeiden upseerien papereista oli huomattavasti paljon hyötyä päämajalle, kun siellä suunniteltiin hyökkäyksen jatkamista. Suomalaisia säästyivät paljon näiden autosta saatujen tietojen ansiosta.

Tämä Suokkaan johtama partion "Kaappaus" vaikutti omalta osaltaan siihen, että Suokas sai ensimmäisenä Kuusmasen osastoista Mannerheimin-ristin jo vuoden 1941 puolella. Suokas kaatui vuonna 1943 partiomatkalla mennessään yksin tarkastamaan erästä rakennusta.

Mikko Poilla pakeni Suomeen Inkeristä 1930-luvulla ja syksyllä 1939 hänet värvättiin tiedustelutehtäviin. Sodan jälkeen hän pakeni Suomesta Venezuelaan, koska hän pelkäsi, että hänet olisi monen muun inkeriläisen tavoin luovutettu Neuvostoliittoon. Hän palasi Suomeen 1960-luvun alussa.

Kuorma-autolla vihollisen selustassa

Kaukopartiossa oltiin yksin kaukana omista linjoista, joskus satojen kilometrien päässä, jolloin miehille tuli helposti orpouden tunne. Apua ei ollut saatavissa ja päämajaan oltiin yhteydessä radion eli "kyöneleen" avulla. Radisti lähetti hankitut tiedustelutiedot ennalta sovittuun aikaan "kotiin". *Onni Määttä*nen toteaa, että heillä "ei ollut isoa joukko-osastoa, kuten rintamajoukoissa, siksi ehdoton luottamus vallitsi partiomiesten välillä – kaikki tiesivät, ettei kaveria jätetty. Se oltiin omistamusten ehdoton edellytys."

Karjala 19.8.39

Ennen ohimarssin alkua Ilomantsinlinnen Mannerheim-ristin ritari *Onni Määttä*nen (oik.) kertoi sotakokemuksistaan kenraaliluutnantti *Ilkka Hollo*lle.

restä sitä, että presidentti *Matti Ahlqvist* kutsui heidät itsenäisyyspäivänä Linnan juhliin. Presidentti *Tarja Halonen* on jatkanut Ahlqvistin aloittamaa perinnettä.

Ensimmäisellä kerralla itsenäisyysjuhlassa oli viitisenkymmentä miestä. Nykyriateja on alle 20 ja monen terveys on heikko, mutta tämän vuoden juhliin voi Määttänen arvion

Koulutus oli salaista ja se tapahtui Joensuussa.

Kaukopartiolehtävissä täytyi olla kaikin puolin terve, niin fyysisesti kuin henkisestikin. Miehen täytyi kyetä kantamaan 20-40 kilon painoista reppua jopa 30 kilometrin matkan ajan. Myös suunnistus taito oli välttämätön.

*Onni Määttä*nen toimi talvisodan viivytys- ja torjuntataistelussa kotipitäjäänsä Ilomantsin rintamalla tähtystäjänä ja sittemmin komppanian väkeliin. Hän haavoittui lievästi käteen ja rintaan, mutta palasi takaisin rintamalle vielä ennen talvisodan päättymistä.

Jatkosodan ja Lapin sodan ajan Määttänen toimi kaukopartiomiehenä ja partionjohtajana. Hän teki yhteensä 20 partiomakaa vihollisen selustaan. Ne saatoivat kestää useita viikkoja ja yhteen hänen toiminta-aikansa vihollisen selustassa lasketaan sadoissa vuorokausissa.

Partiomakkoilla Määttänen osotti päämajan mukaan "erikoista rohkeutta, mielenmaltta, kestävyttä ja toverihenkä." Keväätalvella hän osallistui Petrovskij Jammassa vihollisen suuren huoltokeskuksen tuhoamiseen. Näillä makkoillaan Määttänen kannusti esimerkiksi toisia partiomiehiä kestämiään matkan rasituksia ja muita vaikeuksia.

Esittäessään Mannerheim-ristiä Määttänselle päämajan tiedusteluosasto totesi, että "vaativattomana ja rehtinä erämiehenä väapeli *Onni Määttä*nen on kasvattanut nuorempia oikeaan partio-

Määttänen elämänohjeita nuorille on muun muassa se, että he huolehtisivat hyvin fyysisestä kunnostaan. Kun on hyvä kunto ja terveys jaksaa myös opiskella ja siten myöhemmin tehdä työtä isäntään hyväksi.

Viinan ja tupakan varoista hän haluaa erityisesti varoittaa. Opiskeleminen on nykyaikana välttämätöntä ja siihen on kaikilla mahdollisuus. Nythän jokainen voi opiskella, kun saa opintolainaa ja erilaisia opiskelutukia. Hänen nuoruudessaan ei tällaista mahdollisuutta ollut läheskään kaikilla. Esimerkiksi kun hän meni kutsuntoihin vuonna 1927, ei heidän joukossaan ollut yhtään ylioppilasta.

Määttänen kertoo, että nuoruudessaan hänellä ei ollut ilmaisia koulukyntejä tai kouluruokaa ja jo laksojen tekokin oli vaikeampaa. Hiänkin koetti tehdä laksoja omatekoisen "kynttilän" valossa ja jopa riheissä uunin valossa.

Jyrki Pönkä

Kirjoittaja kuuluu Kiihtelys-vaaran peruskoulun viestintään Ryhmään.